

manager m.

εεδε

ελληνική εταιρία διοίκησης επιχειρήσεων

ΖΟΥΡΝΑΛ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΧΑΛΟΥΛΑΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ MONDELEZ HELLAS

Η ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΜΑΣ: 1 ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΑΠΟΛΑΥΣΗ, 2 ΚΟΥΤΑΛΙΕΣ ΤΑΛΕΝΤΟ

**VIVIANE
CHAÎNE-RIBEIRO**
Η TALENTIA SOFTWARE
ΕΠΕΝΔΥΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

**ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ**
EUROPEAN QUALITY
LEADER OF THE YEAR

**ΝΙΚΟΣ
ΜΑΤΘΑΙΟΣ**
Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ MARKETING
EXCELLENCE AWARDS

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ...

ΟΙ ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η
ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Της Δικηγορικής Εταιρίας
ΜΠΑΛΛΑΣ, ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕΔΕ*
www.ballas-pelecanos.com

ΑΙΦΝΙΔΙΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΙΤ

Πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού δημοσίευσε ενημερωμένη έκδοση του επεξηγηματικού σημειώματός της για αιφνιδιαστικούς ελέγχους (dawn raids) σύμφωνα με το άρθρο 20 (4) του Κανονισμού 1/2003 και αναφέρεται στο πλαίσιο ελέγχων σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια, με ή χωρίς τη συνδρομή των εθνικών Επιτροπών Ανταγωνισμού. Η νέα ως άνω έκδοση του επεξηγηματικού σημειώματος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην έρευνα των ηλεκτρονικών υπολογιστών και ολόκληρου του συστήματος / δικτύου ΙΤ της εταιρίας.

Γενικότερα, οι ελεγκτές κατά τον αιφνιδιαστικό έλεγχο για τη διαπίστωση παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού (παράνομες συμφωνίες, κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης) μπορούν να:

- α) εισέλθουν σε κάθε χώρο, εγκατάσταση, μέσα μεταφοράς των επιχειρήσεων και των ενώσεων επιχειρήσεων,**
- β) ελέγχουν τα βιβλία και άλλα έγγραφα** που σχετίζονται με την επιχείρηση ανεξάρτητα με το μέσο στο οποίο είναι αποθηκευμένα,
- γ) λαμβάνουν ή αποκτούν υπό οποιαδήποτε μορφή αντίγραφα ή αποσπάσματα των εν λόγω βιβλίων και εγγράφων,**
- δ) σφραγίσουν οποιοδήποτε επαγγελματικό χώρο, βιβλία ή έγγραφα** για τη χρονική περίοδο αλλά και στο βαθμό που απαιτείται για τον έλεγχο,
- ε) ζητήσουν από οποιοδήποτε εκπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης**

σης εξηγήσεις περί των γεγονότων ή εγγράφων που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και καταγράφουν τις απαιτήσεις.

Εκτός των όσων ήδη είναι γνωστά σχετικά με τη διαδικασία διεξαγωγής αιφνιδιαστικού ελέγχου, τόσο από την Ελληνική όσο και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο ως άνω επεξηγηματικό φυλλάδιο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα κατωτέρω:

- Οι ελεγκτές μπορούν να ερευνήσουν το «περιβάλλον ΙΤ» και τα μέσα αποθήκευσης της επιχείρησης (laptops, tablets, κινητά τηλέφωνα, CD-ROM, DVD, USB, κτλ.). Για την έρευνα μπορούν να χρησιμοποιήσουν δικό τους ειδικό λογισμικό και τεχνικό εξοπλισμό (εργαλεία ιχνηλάτησης ΙΤ). Με τα εργαλεία αυτά η Επιτροπή μπορεί να αντιγράψει, ψάχνει και ανακτά στοιχεία τηρώντας παράλληλα την ακεραιότητα των συστημάτων και των στοιχείων της επιχείρησης. Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο για τον ελεύθερο ανταγωνισμό (ν.3959/2011) οι ελεγκτές της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορούν να διεξάγουν έρευνες και σε προσωπικές ηλεκτρονικές συσκευές αποθήκευσης (κινητά, laptops, κτλ).
- Οι ελεγκτές μπορούν να εξετάσουν οποιοδήποτε βιβλίο ή αρχείο σχετιζόμενο με την εταιρία, ασχέτως από το μέσο αποθήκευσης και να πάρουν αντίγραφα σε κάθε μορφή, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών πληροφοριών και της λήψης ηλεκτρονικών ή έντυπων αντιγράφων τους.
- Η επιχείρηση οφείλει να συνεργαστεί πλήρως και ενεργά με την έρευνα παρέχοντας κατάλληλους εκπροσώπους ή μέλη του προσωπικού για να βοηθήσουν τους ελεγκτές,

όχι μόνο για επεξηγήσεις σχετικά με την οργάνωση της επιχείρησης και το IT περιβάλλον της, αλλά και για συγκεκριμένες πράξεις, όπως π.χ. το προσωρινό κλείδωμα ατομικών λογαριασμών email, την προσωρινή αποσύνδεση υπολογιστών σε πλήρη λειτουργία από το δίκτυο, την απεγκατάσταση και εκ νέου εγκατάσταση των σκληρών δίσκων από υπολογιστές και την παροχή υποστήριξης για τα «δικαιώματα πρόσβασης διαχειριστή».

- Οι ελεγκτές μπορεί να ζητήσουν να χρησιμοποιήσουν υλικό (hardware) (σκληρό δίσκο, CD-ROM, DVD, USB-key, καλώδια σύνδεσης, σαρωτή (scanner), εκτυπωτή κτλ) της εταιρείας, αλλά δεν υποχρεούνται στη χρήση τους.
- Τα μέσα αποθήκευσης που θα εξεταστούν μπορεί να κρατηθούν από τους ελεγκτές μέχρι το τέλος του ελέγχου. Μπορεί όμως να επιστραφούν νωρίτερα, για παράδειγμα αφού έχει γίνει αντίγραφο ιχνηλάτησης (forensic copy) των στοιχείων υπό έρευνα. Μετά το τέλος του ελέγχου, οι ελεγκτές «καθαρίζουν» τα εργαλεία ιχνηλάτησης IT που περιέχουν στοιχεία της επιχείρησης.
- Εάν η επιλογή των σχετικών εγγράφων για την έρευνα δεν έχει ολοκληρωθεί κατά τον έλεγχο στις εγκαταστάσεις της εταιρείας, το αντίγραφο των στοιχείων που πρέπει να ερευνηθεί ακόμη ασφαλίζεται με την τοποθέτησή του σε σφραγισμένο φάκελο. Η εταιρεία παίρνει αντίγραφο. Η Επιτροπή δεσμεύεται να επιστρέψει το σφραγισμένο φάκελο στην εταιρεία ή να καλέσει την εταιρεία να παραστεί στο άνοιγμα του σφραγισμένου φακέλου στα γραφεία της Επιτροπής και να βοηθήσει στη διαδικασία επιλογής.¹

ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ;

Τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού όσο και η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλουν μεγάλα πρόστιμα για παραβάσεις των κανονισμών διαδικασίας ελέγχου:

οικονομία & αγορά

m.

Στην υπόθεση E.ON, η ΕΕΑ επέβαλε πρόστιμο 38.000.000 ευρώ για παραβίαση σφραγίδας που είχαν τοποθετήσει οι ελεγκτές κατά τον αιφνιδιαστικό έλεγχο σε ένα δωμάτιο της εταιρείας όπου είχαν τοποθετηθεί έγγραφα. Τα επιχειρήματα της εταιρείας ότι η παραβίαση της σφραγίδας οφειλόταν σε ακαταλληλότητα της σφραγίδας ή ακόμα και από καθαριστικά υλικά τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στις πόρτες, απορρίφθηκαν. Στην υπόθεση KWS, η ΕΕΑ επέβαλε πρόστιμο 1.710.000 ευρώ για 2 παραβάσεις κατά τον έλεγχο. Η πρώτη παράβαση οφειλόταν στο ότι η γραμματεία της εταιρείας ζήτησε από τους ελεγκτές να περιμένουν αρκετή ώρα ώστε να έρθουν στα γραφεία οι εξωτερικοί δικηγόροι της εταιρείας (45 λεπτά). Η δεύτερη παράβαση αφορούσε την απαγόρευση εισόδου των ελεγκτών σε γραφείο διευθυντή της εταιρείας με το αιτιολογικό ότι δεν είχε σχέση με την έρευνα που διεξαγόταν. Σημειώνεται ότι οι ελεγκτές ζήτησαν τη συνδρομή της τοπικής αστυνομίας για να εισέλθουν στο δωμάτιο. Στην υπόθεση EPH, το πρόστιμο που επέβαλε η Επιτροπή έφτασε τα 2.500.000 ευρώ για παραβίαση του αποκλεισμού πρόσβασης στους λογαριασμούς email της εταιρείας για κάποια στελέχη. Μετά από έλεγχο διαπιστώθηκε ότι είχε δοθεί πρόσβαση σε κάποιο από τα στελέχη αυτά καθώς επίσης και ότι το τμήμα IT της εταιρείας έκανε εκτροπή των εταιρικών email από το server της εταιρείας που βρισκόταν στο κτίριο. Στην υπόθεση Suez Environment, η ΕΕΑ επέβαλε πρόστιμο 8.000.000 ευρώ για αναίτιο άνοιγμα της σφραγισμένης πόρτας. Στην πρόσφατη υπόθεση της Λατομικής, η Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού επέβαλε 80.000 ευρώ πρόστιμο στις συμμετέχουσες εταιρείες, καθώς διαγράφηκαν ηλεκτρονικά αρχεία με απομακρυσμένη πρόσβαση από τον Η/Υ εμπλεκόμενου στελέχους. Η παρέμβαση επιβεβαιώθηκε και από ειδικό πραγματογνώμονα που εξέτασε το σκληρό δίσκο του Η/Υ.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΙΣΗ!

Υπενθυμίζουμε ότι τα πρόστιμα και οι ποινές οι οποίες επιβάλλονται για την παραβίαση των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι σημαντικά και μπορούν να συμπεριλάβουν και φυλάκιση! Υπεύθυνοι για την τήρηση των διατάξεων της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού είναι οι επιχειρηματίες (για ατομικές επιχειρήσεις), ενώ για αστικές και εμπορικές

εταιρίες και κοινοπραξίες, υπεύθυνοι είναι οι διαχειριστές τους, όλοι οι ομόρρυθμοι εταίροι και, ειδικότερα σε Α.Ε., τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και τα αρμόδια για την υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων πρόσωπα.

Τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα ευθύνονται με την προσωπική τους περιουσία εις ολόκληρον με το οικείο νομικό πρόσωπο, για την καταβολή του προστίμου. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει σε φυσικά πρόσωπα και αυτοτελές πρόστιμο εφόσον αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε προπαρασκευαστικές πράξεις, στην οργάνωση ή τη διάπραξη της παράνομης συμπεριφοράς της επιχείρησης. Για την επιμέτρηση του προστίμου λαμβάνεται ιδιαιτέρως υπόψη η θέση τους στην επιχείρηση και ο βαθμός συμμετοχής τους στην παράνομη πράξη.

Κατά των ως άνω προσώπων ατομικά επαπειλούνται και ποινικές κυρώσεις χρηματικές μέχρι και 300.000 ευρώ, εάν δε οι συμφωνίες, αποφάσεις κ.λπ. που αντίκεινται στον ανταγωνισμό λαμβάνονται από επιχειρήσεις που είναι δυνητικοί ή πραγματικοί ανταγωνιστές, οι ποινικές κυρώσεις είναι πολύ πιο σοβαρές, δηλ. μπορεί να επιβληθεί χρηματικό πρόστιμο μέχρι 1.000.000 ευρώ (ατομικά) και φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών. Επιπλέον, για την παρεμπόδιση των ερευνών της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορούν να επιβληθούν σημαντικά χρηματικά πρόστιμα (έως το 1% του κύκλου εργασιών) και τουλάχιστον 6 μήνες φυλάκισης.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ Η ΚΑΘΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ;

Το νέο πλαίσιο που διαμορφώνεται τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε ελληνικό επίπεδο για τους αιφνιδιαστικούς ελέγχους για παραβάσεις των κανόνων ελεύθερου ανταγωνισμού επιβάλλει την αναπροσαρμογή των προγραμμάτων συμμόρφωσης των εταιριών (compliance). Για τον ως άνω λόγο οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

- Να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους για να αντεπεξέλθουν πλήρως στους αιφνιδιαστικούς ελέγχους με αποτελεσματικότητα και χωρίς να παραβιάζεται η σχετική νομοθεσία. Η εκπαίδευση αυτή αποτελείται από εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα ανταγωνισμού.
- Σε περίπτωση αιφνιδιαστικού ελέγχου, να δι-

ατηρούν τα επαγγελματικά αρχεία και τις σχετικές πληροφορίες της εταιρίας πάντα διαθέσιμα και στη φυσική τους θέση και κατάσταση έως ότου ολοκληρωθεί ο έλεγχος. Τα στελέχη / εργαζόμενοι της εταιρίας δεν πρέπει να αποκρύψουν ή να εξαφανίσουν πληροφορίες, emails, ηλεκτρονικά έγγραφα κτλ. τα οποία μπορεί να σχετίζονται με το αντικείμενο της έρευνας.

- Να αποδεχθούν πλήρως την έρευνα, να έχουν ενεργή συνεργασία με τους ελεγκτές και να διευκολύνουν τη διενέργεια του ελέγχου που διεξάγεται.
- Το τμήμα IT των επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι ενήμερο για τις πιθανές συνέπειες από την παραβίαση των κανονισμών αλλά και των όποιων μέτρων έχουν ήδη επιβληθεί από τις ελεγκτικές αρχές.

Υπενθυμίζουμε ότι **εάν οι ελεγκτές αποφασίσουν να σφραγίσουν τις εγκαταστάσεις της επιχείρησης, τα βιβλία ή αρχεία, θα κρατηθούν πρακτικά.** Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι σφραγίδες που έχουν επικολληθεί δεν μπορούν να παραβιαστούν έως ότου οι ελεγκτές τις αφαιρέσουν. Οι ελεγκτές της Επιτροπής θα ετοιμάσουν ξεχωριστά πρακτικά όταν αφαιρεθούν οι σφραγίδες καταγράφοντας την κατάσταση των σφραγίδων σε εκείνο το στάδιο.

** Για το άρθρο συνεργάστηκαν ο Γρηγόρης Πελεκάνος, LL.M Senior Partner (gregory.pelecanos@balpel.gr), η Νάνσυ Γερακίνη LL.M, Senior Associate (nancy.gerakinis@balpel.gr) και ο Ανδρέας Θέμελης LL.M, Ph.D., Junior Associate (andrew.themelis@balpel.gr)*

¹ Οι διατάξεις του επεξηγηματικού σημειώματος αναφορικά με τους νομικούς συμβούλους των εταιριών δεν τροποποιήθηκαν κατά τη νέα έκδοση, δηλ. η παρουσία δικηγόρου εξακολουθεί να μην είναι απαραίτητη για τη νομιμότητα του ελέγχου. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (όπως ορίζονται στον Κανονισμό 45/2001) σε έγγραφα τα οποία αντιγράφηκαν ή αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του ελέγχου θα λάβει χώρα σύμφωνα με τον Κανονισμό αυτό.